

ชะเง้อน้ำ (จ๊กจั่น)

Millettia xylocarpa Miq.

วงศ์ FABACEAE

ชื่อพื้นเมือง :

ไม้ต้น เล็กถึงกลาง ผลัดใบ สูง 7-15 ซม. กิ่งเล็กเรียว มีใบแผ่แบนระนาบเดียวสีเขียวอ่อน เปลือก สีเทาอ่อน เรียบหรือแตกสะเก็ด เปลือกในสีน้ำตาลอมเหลือง เป็นเส้น กลิ่นฉ่ำแรง ใบ ยาว 12-20 ซม. ใบย่อย 3-5 คู่ ออกตรงข้าม กว้าง 1.8-4 ซม. ยาว 5-10 ซม. พบน้อยที่กว้างได้ถึง 6 ซม. ยาวได้ถึง 15 ซม. ใบคู่ล่างเล็กที่สุดและรูปรีแกมรูปไข่ คู่บนๆรูปขอบขนานแกมรีถึงรูปใบหอกกลับ ปลายแหลมหรือเรียวแหลม ยอดอ่อนสีเขียวอ่อน มีขนสีอ่อนแน่น ใบแก่คล้ายกระดาก มีขนติดแน่นอย่างน้อยบนเส้นกลางใบด้านล่าง เส้นใบ 5-8 คู่ โค้ง เชื่อมเป็นวงจางใกล้ขอบ เป็นร่องเล็กน้อยด้านบน ก้านใบย่อยยาว 2-6 มม. มีขน ไม่มีหูใบย่อย ก้านใบยาว 3-4.5 ซม. หูใบยาว 3-8 ซม. โคนเล็กน้อย เห็นชัดเมื่อยังอ่อน บางที่ติดทน ดอก ยาวประมาณ 1.2 ซม. สีขาว อาจมีสีเขียวแซม หรือสีอมชมพู ออกเป็นช่อไม่แตกกิ่ง ยาว 5-15 ซม. ตามซอกใบอ่อนใกล้ปลาย กิ่ง มีขนละเอียด ก้านดอกยาว 4-8 มม. เล็กเรียวออกเดี่ยวหรือเป็นคู่บนปุ่มเล็กๆ (ขนาดประมาณ 1 มม.) ตามซอกใบประดับคล้ายใบเล็กๆ กลีบเลี้ยงยาวประมาณ 4 มม. จักเป็นซี่ฟันสั้น สีน้ำตาลแดง มีขนแน่น กลีบดอกกลางขนาด 7-12 มม. รูปไข่กว้าง เกือบหรือมีขน กลีบปีกข้างรูปขอบขนาน ปลายกลมและมีขน ขิดกับกลีบคู่ล่างที่โคน เกสรเพศผู้มี 10 อัน เชื่อมเป็นแผ่นเดียว ยาวค่อนข้างเท่ากัน รังไข่มีขนคล้ายเส้นไหม แน่น มีก้านสั้น ก้านเกสรเพศเมียยาว ผล กว้าง 1.5-2.5 ซม. ยาว 8-14 ซม. รูปใบหอกแกมรูปแถบ ปลายมีจะงอยสั้นค่อนข้างแคบไปยัง 1/3 ของส่วนล่าง อาจไม่มีก้านแบน หนาและเป็นสันระหว่างข้อ บางแข็ง เกือบแก่แตก เมล็ด 2-5 เมล็ด ยาว 12-16 มม. รูปรีเบี้ยวแบน (หนา 1-2 มม.) สีดำมันพบกระจายถึงพบมากในป่าที่ต่ำ โดยเฉพาะริมแม่น้ำ มักจะเอนออกไปจากฝั่ง

ข้อมูลอ้างอิง : ไซมอน การ์ดเนอร์ ฟินดา สิทธิสุนทร กองกานดา ชยามฤต ไม้ป่าภาคใต้เล่ม 2 - พิมพ์ครั้งที่ 1-กรุงเทพฯ :โครงการจัดพิมพ์คปฟ. 2559. 792 หน้า

ภาพประกอบ : <http://www.fca16mr.com/webblog/blog.php?id=1846>

ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

